כשאני לעצמי

וואו, כמה שירחמיאל גדל! רק עכשו, כשהיא רואה את הבן של השוויגער שלה – תינוק בן שבוע, היא קולטת כמה התפתח ירחמיאל שלה בשלושת חדשי חייו.

“הנה דוד שלך, נעים להכיר,” לוחשת אסתי באזנו של בנה. “זה אח של אבא שלך, קולט? נכון מצחיק?”

ירחמיאל זורח לעומתה בחיוך רחב, ואסתי מחבקת אותו. מסתכלת שוב על הגיס שלה, הנם בשלווה על כרית הברית, ונזכרת בימים האלו. לא כל כך רחוקים, ובכל זאת בתחושה שלה כבר חלפו מזמן. כשהיתה היא בבית החולים עם תינוק זעיר כזה, שעדיין לא היה לו שם, אבל כולם ידעו איך יקראו לו.

מעבר לווילון ליהגה אז שכנתה לחדר על ההתלבטות בין יסמין לסיוון, חושבת לבסוף שאולי דרור, האח הגדול של התינוקת, יקבל את זכות ההחלטה. אסתי אימצה את היצור הזערורי שבזרועותיה, נושמת עמוק את ריח האהבה המשכר שנדף ממנו. איזה נס שיהיה לו שם יהודי אמתי. עם משמעות ומקור וחיבור לשרשרת הדורות. אבל למה, למה זה חייב להיות דווקא ירחמיאל זעליג? מה רע בשימי או במוטי קלילים ומתוקים?

נכון, הסבא ירחמיאל זעליג היה צדיק וירא שמים, זכות גדולה לקרוא על שמו, אין ספק. אבל זכות גדולה לא פחות לקרוא על שם דוד המלך או שלמה בנו, לא?

נכון, הסבא ירחמיאל זעליג היה צדיק וירא שמים, זכות גדולה לקרוא על שמו, אין ספק. אבל זכות גדולה לא פחות לקרוא על שם דוד המלך או שלמה בנו, לא? אצל המטפלת יהיו בטח יותר ‘דודי’ ו’שלומי’ מ’ירחמיאל זעליג’ – שם שהולם בהחלט סב צדיק ונכבד. בעצם, אפילו בשביל סבא זה נראה לה שם מזעזע. אבל זה מה יש.

“אז אנחנו כבר לא צריכים להתלבט על שם,” אמר אפרים בערב ההוא, אחרי שחזרו מהלוויה של הסבא הצדיק, שהשאיר להם את שמו בירושה. “יש איזה שם חיבה שאפשר לעשות מירחמיאל?”

“אוף,” היא אמרה בשקט. “למה הוא לא היה יכול לחכות עוד כמה חודשים? אני שונאת את השם הזה.”

"מה?!" אפרים נבהל. "אין במשפחה מישהי שצריכה ללדת לפנייך, נכון? אז מה, הנין הראשון שיוולד שלושה חודשים אחרי הפטירה לא ייקרא על שמו? אמא שלי – לא נעים לי, היא –"

"בסדר, בסדר," אסתי קטעה אותו ברוגז. "העיקר שההורים שלך יהיו מרוצים, אני יודעת. אבל אתה יכול להיות רגוע. לא באמת התכוונתי שלא נקרא. אני מבינה בעצמי שאין ברירה." רק דמיינה לעצמה את הרגעים שאחרי הכרזת השם בברית, וידעה שיקראו לתינוק שלה ירחמיאל זעליג. היא לא תוכל לעמוד מול האכזבה בעיניים, התמיהה הנשזרת בקול, החיוך המאולץ, כשתאמר השוויגער שלה: "אז מה, משה? סבא מהצד שלך? נו, העיקר שתהיה הרבה נחת." וגיסתה הצעירה רחלי תוסיף מן הצד בחיוך מרוצה: "מוישי זה שם נורא מתוק!" וכולם יהנהנו מין הנהון כזה, שאומר הכל.

לא, לא נעים לה. היא לא מסוגלת. היא חייבת לקרוא על שם הסבא, כך מצפים ממנה כולם ואין לה באמת ברירה.

אז זהו, היא את שלה עשתה, ומעכשו הכל יהיה קל יותר. היתה לה תחושה שגם השוויגער שלה תלד בן, וחמישים האחוזים היו לטובתה.

"זהו, תתכונן," היא לוחשת באזנו של ירחמיאל. כולם יודעים, ובכל זאת, לא מדברים על זה בקול לפני הברית... "החל מעוד כמה דקות, אתה כבר לא תהיה ירחמיאל זעליג מינצברג היחיד בעולם..." בשניים זה תמיד יותר נחמד. האמת שהיא בכלל לא מבינה מי המציא את הדבר הזה, שחייבים לקרוא על שם הסבים. בתנ"ך, כל אחד המציא לילדיו שמות. איזה כיף היה להם. אם היתה יכולה להמציא שם לתינוק שלה, איך היתה קוראת לו? אולי 'נעים'. יש שם כזה? הוא מצטלצל טוב.

האמת שהיא בכלל לא מבינה מי המציא את הדבר הזה, שחייבים לקרוא על שם הסבים. בתנ"ך, כל אחד המציא לילדיו שמות. איזה כיף היה להם.

אבל טוב, היא לא יכולה לשנות את כל העולם. זאת המציאות, מה לעשות. היא עשתה מה שציפו ממנה, ואפילו מתחילה קצת להתרגל.

"מזל טוב, אסתי!" רחלי גיסתה עוטפת אותה בחיבוק. "יו, אני לא מאמינה שיש לי אח תינוק... כבר שנים שאין לנו... ואיך זה לקבל עוד גיס?"

אסתי מתנתקת מהתינוק המלאכי השוכב על הכרית הלבנה, משתלבת בהמולה

החגיגית שבאולם. מאחלת ומתרגשת, מתחבקת ומתנשקת, ונעמדת בשקט עם כולן ליד המחיצה כשהתינוק נמסר ל'קוואטר'.

“ויקרא שמו בישראל…” האולם שקט, הנשים מטות אוזן. מתאמצות לקלוט את המידע המסעיר הנאמר בקול שקט אצל הגברים.

אסתי לא טורחת לאמץ את אוזנה. כל כך קשה לשמוע, והיא ממילא יודעת כבר מה השם. “מזל טוב!” לוחצת את ידה של השוויגער. “הרבה נחת, שתזכו לגדלו…” נשים רבות עומדות בתור, והיא ממהרת לפנות את מקומה.

“מזל טוב רחלי!” היא מחבקת את אחותו של הרך הנולד. “נו, אז איך תכנו אותו? ירחמיאל, או שאולי דווקא תבחרו זעליג…?” היא מתבדחת.

“מזל טוב רחלי!” היא מחבקת את אחותו של הרך הנולד. “נו, אז איך תכנו אותו? ירחמיאל, או שאולי דווקא תבחרו זעליג…?” היא מתבדחת.

“מה הקשר?!” רחלי מסתכלת עליה כאילו נפלה מהירח. “ברור שיוסי! אמא, איך נקרא לו? נכון יוסי?”

“כן,” מאשרת השוויגער. “שילך בדרכיו של יוסף הצדיק.”

“רגע, לא הבנתי,” אסתי מהדקת מבלי משים את אחיזתה בירחמיאל, והוא פורץ בילדה. “מה בעצם השם של התינוק?!”

“יוסף ירחמיאל,” עונה רחלי. “אה, לא שמעת את השם הראשון? באמת לא היה הכי ברור.”

“יוסף ירחמיאל זעליג?” מבררת אסתי. משהו בתוכה מכריח אותה.

“לא,” רחלי כבר קצרת רוח. למה כל כך קשה לקלוט שם בן שתי מילים?
“יוסף ירחמיאל. יוסי. ראית כבר את המתנה שדודה נחמה הביאה?”

“סט מקסים,” היא לואטת. מניחה את ירחמיאל בעגלה ומתיישבת בשולחן צדדי באולם.

יוסי. לא פחות ולא יותר. השוויגער שלה קראה יוסי, קצר וקליל ונורמלי בדיוק כמו שהיא עצמה חלמה. את ה'זעליג' היא לא יכלה לסבול אפילו לא בתור שם שני. והיא – בגללם!!! באשמתם!!! – היא נתקעה לתמיד עם ירחמיאל זעליג, הכבד, המוזר והמיושן.

יוסי. לא פחות ולא יותר. השוויגער שלה קראה יוסי, קצר וקליל ונורמלי בדיוק כמו שהיא עצמה חלמה.

היא יושבת בין הגיסות העליזות, שאין להן בן בשם ירחמיאל, אוכלת את המנות, מפזרת חיוכים נדרשים לפה ולשם, מאחלת ומצטלמת, וסוף סוף בורחת החוצה.

“יוסי!” היא כמעט צועקת על אפרים כשהם קצת מתרחקים מהאולם. “קוראים לאח שלך יוסי!”

“כן, אבא שלי דיבר אתי על זה עכשו”, עונה אפרים. “הוא אמר שהוא כן העדיף לקרוא בשם המלא של אבא שלו, אבל לאמא שלי היה חשוב להוסיף את ה’יוסף’, ואת ה’זעליג’ היא ממש בקשה להוריד. אז הוא הסכים. הוא אמר שזה לא מועיל לנפטר שקוראים על שמו, אלא רק לילד שזוכה להיקרא על שם צדיק. ואם לאמא שלי זה אכפת, אז טוב גם לקרוא על שם יוסף הצדיק.”

העיניים של אסתי מתמלאות דמעות, והיא שומטת את ידיות העגלה, מניחה לאפרים להוביל אותה. “לאבא שלך היה אכפת מה אמא שלך רוצה.” הקול שלה חנוק. “רק אני הייתי חייבת להיתקע עם השם המכוער הזה, כדי לקרוא על שם סבא שלך.”

“זה לא הוגן מה שאת אומרת, אסתי. את יודעת שזה לא הוגן.” אפרים משתדל לדבר בשקט, לא צריך שכל הרחוב ישמע, אבל היא שומעת את הכעס בקולו. “אני אמרתי שאני רוצה לקרוא על שם סבא שלי, בדיוק כמו שאבא שלי אמר. אמא שלי לא הסכימה, אז הם סיכמו על משהו אחר. אבל את – לא אמרת כלום! לא התווכחת בכלל!”

“כי אמרת שכבר לא צריך להתלבט. אמרת שככה נקרא וזהו. לא היה על מה להתווכח.” אסתי לוחשת.

“מי אמר? אם היית אומרת שאת לא מסוגלת, לא הייתי מכריח אותך. את בכלל לא ביקשת שם אחר! אני מבין שקשה לך, אבל אל תאשימי אותי!”

“זאת פשוט חוצפה.” היא לא עונה ישירות על מה שאמר, מאין לה מילים. הרי אי אפשר לצפות ממנו להיות מלאכי עד כדי כך וללחום במקומה את מלחמתה. נושפת את הדמעות. “באיזו זכות הם לא קראו על שם אבא שלהם! באיזו זכות הם בחרו איזה שם שהתחשק להם!”

“זכותם.” אפרים קצר. “זאת לא עברה.”

[illegible]

[illegible] — — —
[illegible]

[illegible]

[illegible]